

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 134/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou AK MS s. r. o., Galandova 3, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Miloslav Šimkovič, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Obdo V 5/2018 z 31. januára 2019, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Obdo V 5/2018 z 31. januára 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia podali podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) dovolanie proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 17/2016 z 28. septembra 2017, ktorým bol v odvolacom konaní potvrdený rozsudok Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „súd prvej inštancie“) sp. zn. 24 Cb 183/1995 z 10. marca 2016. Týmto rozsudkom súdu prvej inštancie bola zamietnutá žaloba sťažovateľov o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi ČSOB, a. s., a heroal-SLOVAKIA s. r. o., Bojnice. Sťažovatelia v žalobe tvrdili, že pri priamom predaji založenej nehnuteľnosti, ktorej boli sťažovatelia vlastníkami, boli porušené ustanovenia záložnej zmluvy.

3. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľov napadnutým uznesením odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako procesne neprípustné a konštatoval, že sťažovatelia neoznačili rozhodnutie dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd odklonil a zaujal iný právny názor, než ku konkrétnej právnej otázke zaujal dovolací súd. Sťažovateľmi označený dovolací dôvod nebol teda vymedzený spôsobom uvedeným v § 433 CSP. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia sa uvádza:

„Žalobcovia v 1. rade až v 4. rade za takéto rozhodnutie dovolacieho súdu označili uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky IObdoV/18/2007-398 zo dňa 27.11.2008.

Z obsahu citovaného uznesenia je iba zrejmé, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní zrušil napadnuté dovolaním, ale z odôvodnenia nie je zrejmä žiadna právna otázka, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ani to, že odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí týmto dovolaním od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odklonil. Žalobcovia v 1. až vo 4. rade ich tvrdenie ohľadne odklonenia pri riešení právnej otázky, od ktorej záviselo napadnuté rozhodnutie žiadnym konkrétnym dôkazom nepreukázali. Z konštatovania dovolacieho súdu v odôvodnení uznesenia IObdoV/18/2007 je iba zrejmé, prečo dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil, čo uložil v novom konaní skúmať a aké dokazovanie vykonať. Z odôvodnenia uznesenia dovolacieho súdu však nevyplýva žiadna právna otázka, u ktorej by dovolací súd vyslovil konkrétny právny záver ohľadne riešenia problematiky v napadnutom rozhodnutí, to jest predaja zálohu...“

4. Sťažovatelia v sťažnosti namietajú, že najvyšší súd porušil ich právo na prístup k súdu, keď uzavrel, že označený dovolací dôvod nebol správne vymedzený. Odôvodnenie napadnutého uznesenia podľa názoru sťažovateľov nespĺňa požiadavku racionality, porušuje legitímne očakávania sťažovateľov a je prejavom formalistického posúdenia argumentov.

Sťažovatelia ďalej poukazujú na ukrátenie na právach v súvislosti s tým, že svoje dovolanie podávali v čase aplikovateľnosti právneho názoru najvyššieho súdu o zákaze kumulácie dovolacích dôvodov vysloveného v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 1 V Cdo 2/2017, a preto boli nútení vymedziť len dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Sťažovatelia považujú spôsob, akým formulovali dovolací dôvod, za zákonný:

«Dovolací návrh s použitím uznesenia IM Obdo V18/2007 zo dňa 27.11.2008 vymedzovalo právnu otázku, s ktorou sa odvolací súd nevysporiadal v rozpore s týmto Uznesením NS SR (ktoré je konkrétne v tejto veci) a odlišne od jej posúdenia odvolacím súdom. Vymedzená tak bola právna otázka výkonu záložného práva podľa § 299 Obchodného zákonníka pri výkone záložného práva v nadväznosti na skutkový a právny

stav daného sporu t.j. ako je potrebné vykladať pojem „iný vhodný predaj“ v súlade s ust. § 299 OBZ, konkrétne na stranách 5 až 6 jeho odôvodnenia.

... Právne posúdenie výkonu záložného práva z pohľadu aplikácie § 299 OBZ, ktoré bolo skutočne predmetom právneho posúdenia v Uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1MObdoV/18/2007 zo dňa 27.11.2008, najmä to:

- čo je možné považovať za pojem iný vhodný predaj,*
- ktorá zo strán sporu má dôkazné bremeno v podobe splnenia podmienok týkajúcich sa výkonu záložného práva v súlade s § 299 OBZ*

nie je známe, že boli následne rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR spochybnené alebo vyvrátené. Z tohto dôvodu preto Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1MObdoV/18/2007 zo dňa 27.11.2008 spĺňalo požiadavku ustálenej rozhodovacej praxe a dovolací súd pochybil, keď vlastné skôr vydané rozhodnutie v rozpore s jeho obsahom o 12 rokov neskôr vníma len ako uznesenie procesnej povahy neobsahujúce žiadne právne posúdenie.»

Sťažovatelia v závere požiadali o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 25 000 € s odôvodnením, že:

„Zo sťažovateľov v čase podania žaloby ako produktívnych osôb sa za neúmerne dlhé súdne konanie (23 rokov) stali osoby pokročilého dôchodkového veku, pričom v súčasnosti sú ich hlavným príjmom len starobné dôchodky. Počas neúmerne dlhého súdneho sporu sa viac a viac prehlbovala právna neistota sťažovateľov vo veci majetku...“

5. Na základe tejto sťažostnej argumentácie sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nález:

„Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1ObdoV/5/2018 zo dňa 31.1.2019 boli porušené základné práva a slobody sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné práva a slobody podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ľudské práva a základné slobody podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. IObdoV/5/2018 zo dňa 31.1.2019 sa v celom rozsahu zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na nové dovolacie konanie.

Sťažovateľom sa priznáva nárok na primerané finančné zadosťučinenie vo výške 25.000,- Eur...

Sťažovateľom sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia...“

II.

Relevantná právna úprava a judikatúra

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Ústavný súd vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie práva vykonanej všeobecnými súdmi s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

11. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 36 od. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

15. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

III.

Právne posúdenie veci

16. Sťažovatelia namietajú, že k porušeniu ich označených práv podľa ústavy a dohovoru došlo tým, že najvyšší súd v posudzovanej veci nesprávne ustálil, že podmienky prípustnosti dovolania nie sú splnené z dôvodu formálnosti posúdenia ich dovolacích námietok.

17. Z judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 159/08, IV. ÚS 596/2012, III. ÚS 365/2017) vyplýva, že otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv sťažovateľa v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú.

18. Vychádzajúc z citovanej judikatúry, v zmysle ktorej posudzovanie splnenia podmienok dovolacieho konania je zásadne v právomoci najvyššieho súdu a zohľadňujúc argumentáciu sťažovateľov v ich ústavnej sťažnosti sa teda úloha ústavného súdu v tejto veci obmedzuje na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným spôsobom odôvodnil svoj záver o neprípustnosti dovolania. V opačnom prípade by totiž ústavný súd nahrádzal právomoc najvyššieho súdu, čo s odkazom na už uvedené zjavne nie je jeho úlohou.

19. Po predbežnom posúdení sťažnostnej argumentácie ústavný súd konštatuje, že z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sa presvedčil, že poskytuje odpoveď na procesné otázky majúce vplyv na prípustnosť dovolania. Sťažovateľom v tomto rozsahu boli ozrejmene kľúčové dôvody odmietnutia dovolania, odôvodnenie nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle pri aplikácii procesného práva a zároveň zodpovedá rozsahu požiadaviek kladených na riadne odôvodnenie rozhodnutia procesnej povahy

o neprípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu odklonu pri riešení právnej otázky naformulovanej v dovolaní vo vzťahu „k inému vhodnému predaju“ najvyšší súd v podstatnom uviedol, že rozhodnutie sp. zn. 1 M Obdo 18/2007, na ktoré sťažovatelia poukazovali, neobsahuje také riešenie právnej otázky, od ktorého odklon sťažovatelia tvrdili. Ústavný súd sa z príloh ústavnej sťažnosti presvedčil, že referenčný judikát túto právnu otázku nerieši spôsobom vyslovenia generálneho právneho názoru, ale len v súvislosti so zisťovaním skutkového stavu v tejto konkrétnej veci s vyslovením potreby doplnenia dokazovania v priebehu ďalšieho konania. Vzhľadom na uvedené ústavný súd zastáva názor, že táto sťažnostná námietka nemá potenciál byť dôvodom zrušenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a teda je zjavne neopodstatnená.

20. K ďalším sťažnostným námietkam ústavný súd dodáva, že dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa vzťahuje na vyriešenie právnej otázky kľúčovej – rozhodujúcej, od ktorej je závislé rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci. Preto sa dá rozumne predpokladať, že dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP zásadne nie sú uplatniteľné popri sebe, ale len výberovo – niektorý jeden z nich. Ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu totiž alebo neexistuje, alebo existuje a je nejednotná alebo existuje a je riadne jednotne ustálená. Všetky tieto situácie vo vzťahu k totožnej právnej otázke nemôžu nastať súčasne. Avšak nie je vylúčená ani situácia, keď by boli v odvolacom konaní vyriešené viaceré právne otázky, od vyriešenia ktorých je súčasne závislé rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci. Len v takomto prípade by bolo možné aplikovať dovolací dôvod podľa jednotlivých písmen § 421 ods. 1 CSP popri sebe vo vzťahu k rôznym právnym otázkam, ktoré boli kľúčové pre rozhodnutie. To však nebol prípad sťažovateľov. Sťažovatelia podali dovolanie 25. januára 2018 s vymedzením právnej otázky vo vzťahu k „inému vhodnému predaju zálohu“ a doplnili ho podaním zo 4. januára 2019, v ktorom poukazovali na riešenie otázky „určovania všeobecnej hodnoty majetku“ v rozhodovacej praxi, čím sa pokúsili o rozšírenie dovolacích dôvodov poukazom na odklon pri riešení ďalšej právnej otázky. Vzhľadom na uplynutie lehoty na podanie dovolania, v ktorej je podľa § 430 CSP možné rozširovať dovolacie dôvody, nemožno vytýkať

dovolaciemu súdu formalizmus pri posudzovaní tohto podania. Uvedená námietka je preto z ústavnoprávneho hľadiska nevýznamná.

21. Zároveň ústavný súd podotýka, že výber uplatnených dovolacích dôvodov je vecou dovolateľa, jeho voľbou a procesnou zodpovednosťou. Ak sťažovatelia nesúhlasili s výkladom zaujatým v zjednocujúcom stanovisku neumožňujúcim kumuláciu dovolacích dôvodov, nič im nebránilo tento právny názor vyargumentovať a uplatniť viaceré dovolacie dôvody a až po odmietnutí ich prieskumu dovolacím súdom (pre viazanosť zjednocujúcim stanoviskom) namietat' porušenie svojich práv aplikáciou takéhoto právneho názoru zo strany dovolacieho súdu v ich veci. Ak však sťažovatelia uplatnili z vlastnej vôle, hoci riadiac sa zjednocujúcim stanoviskom, iba jeden dovolací dôvod, nemožno vzhliadnuť v takom konaní porušovanie základných práv dovolacím súdom.

22. Vychádzajúc z uvedených úvah, ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľov neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala reálnu možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Vzhľadom na to, že bola sťažnosť odmietnutá ako celok, stratilo opodstatnenie zaoberat' sa ďalšími v nej obsiahnutými návrhmi, ktoré sú závislé od vyslovenia porušenia práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu